

Adrian P. Kezele

IZNIČENJE FAKTORJA KARME

SVOBODNO ŽIVLJENJE
IZVEN VZROČNIH ZANK

ZALOŽBA
CHIARA

Adrian P. Kezele

IZNIČENJE FAKTORJA KARME

SVOBODNO ŽIVLJENJE
IZVEN VZROČNIH ZANK

2. IZDAJA

Adrian Predrag Kezele
Izničenje faktorja karme, 2. izdaja
© 2020 Založba Chiara

Naslov izvirnika: Uklanjanje faktorja karme
© 2016 Adrian Predrag Kezele

Prevedla: Emanuela Malačič Kladnik in Jasmina Rome
Pomoč pri prevodu: Irena Urbič in Vlasta Mozetič
Ureditev besedila: Zarja Fišter
Lektorirala: Ana Jurkovič
Korekturno branje: Jasmina Spahalić
Oblikovanje: Sandra Pohole, K8 dizajn
Naslovnica: Mixer, Maša Okršlar Popovič
Ilustracija v knjigi: Zlatko Međimurec
Tisk: Primus digitalni tisk
Naklada: tisk na zahtevo

Izdala in založila: Založba Chiara
Za založbo: Simona BOC
Ljubljana, 2020
www.zalozba-chiara.si

Vse pravice pridržane. Brez pisnega dovoljenja Založbe Chiara je prepovedano reproduciranje, distribuiranje, javna priobčitev, predelava ali druga uporaba tega avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnem koli obsegu ali postopku, hkrati s fotokopiranjem, snemanjem, tiskanjem ali shranitvijo v elektronski obliki in priklicom informacij, v okviru določil Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah. Izjema so primeri kratkih navedkov uporabljenih v kritikah in kritičkih člankih. Knjiga je avtorsko delo, v katerem avtor izraža svoje mnenje in ne mnenja uredništva ali založbe. Odgovornost za stališča in resničnost navedb v knjigi je na strani avtorja.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

133.52

KEZELE, Adrian Predrag
Izničenje faktorja karme / Adrian Predrag Kezele ;
[prevedla Emanuela Malačič Kladnik in Jasmina Rome ; ilustracija Zlatko Međimurec]. -
2. izd. - Ljubljana : Chiara, 2020

Prevod dela: Uklanjanje faktorja karme
ISBN 978-961-7060-26-3
COBISS.SI-ID 13533955

Kazalo

Predgovor k drugi izdaji7

I. DEL SVOBODA BREZ IZBIRE 11

1. Uvid ujetosti..... 13
2. Nedoumljivi cilj 18
3. Ključno vprašanje 24
4. Karma: pogled v ogledalo 28
5. Izbira in MDOZ-i..... 38
6. Vožnja skozi rdečo luč..... 44
7. Svoboda, kakršna je 48
8. Zavest oziroma zavedanje 51
9. Zamišljevalci 59
10. Dojemanje 64
11. Znotraj tebe 70
12. Brezpogojna svoboda 78
13. Duhovna zrelost..... 84
14. Kratek uvod v preostali del knjige..... 88

II. DEL POŠTENO OPOZORILO 91

15. Nenavadnost 94
16. Velika vprašanja 99
17. Pogreb svobodne volje 108
18. Zakoni, ki se pojavljajo 120
19. Tolmač 128
20. Ne zaupaj razsvetljenemu 137
21. Prestop črte 143
22. Ali bomo rešili otroka? 150
23. Odití 157
24. Duhovno zreli sreča absolutno svobodnega 164
25. Srajca srečnega človeka 175
26. Ni jamstva za popolno zdravje 184

27. Tabela ČSDZAS	192
28. Zarota Ganeš-Gödel	196
29. Kako nekaj in ne nič	204

III. DEL POPUŠČANJE PRITISKA KARMIČNIH ZANK **209**

30. Uporaben pojmovni slovar	212
31. Problem, imenovan <i>overfitting</i>	215
32. Kako se znebiti zlohotelega »zakaj-a«	221
33. Devet karmičnih zank	226
34. Iti s tokom vs. nadzor	229
35. »Zaupanje v življenje« vs. varnost	238
36. Spontanost vs. istovetenje	244
37. Sinhronost vs. povezanost	252
38. Modrost nedoločenosti vs. znanje	258
39. Duhovna empatija vs. želje	266
40. Brezčasnost vs. kontinuiteta	276
41. Skrivnostnost vs. spremembe	283
42. Igrivost vs. namen	290
43. Vse, kar želiš, vse, kar potrebuješ	298

IV. DEL DEKONSTRUKCIJA ILUZIJE **301**

44. Proces	304
45. Faktor karme	312
46. Udarec strele	319
47. Maya in darovalec sreče	322
48. Escherjevi slapovi	330
49. Hura! Gremo navzdol!	336
50. Mayino jajce	341
51. Kdo je, če jaz nisem?	356
52. Dekonstruktivni um	361
53. Trikotna kolesa dekonstrukcije	369

Dodatek: Izhod **373**

O avtorju **375**

Predgovor k drugi izdaji

Nepričakovano.

Nepričakovanost kaže na povečano raven svobode. In ta knjiga govori o svobodi.

Nepričakovano je, da se je ta knjiga izkazala kot ena od najbolj uspešnih (beri najbolj prodajanih) mojih knjig v slovenskem jeziku. Ko sem jo pisal, moram priznati, ni bilo tako videti.

»Pa kdo bo to bral,« sem si mislil. »Ljudje iščejo hitre rešitve, eksotične izkušnje in fantazijske zgodbe, ki jim hočejo verjeti. Nikogar ne zanima resničnost, kakršna je. Nikogar ne zanima svoboda.«

A glede na to, da je to vse, kar zanima mene, in kar me je kadar koli zanimalo, me prav veseli, da sem se motil in da ima ta knjiga svojo publiko. Še več, kot kaže, je vedno bolj priljubljena in iskana!

V drugi knjigi nismo ničesar spreminjali, zato pa je dobila novo obleko. Namesto Escherjeve grafike (ki je odlično opravila svoje poslanstvo v prvi izdaji) sem dobil idejo za novo ilustracijo – nekaj, kar bo neposredno, enostavno in slikovito ponazorilo kompleksno sporočilo knjige. Se mi zdi, da je prav dobro uspelo, mar ne?

Morda bi bilo dobro, da vas – glede na odzive bralcev na prvo izdajo – opozorim: ta knjiga vas bo verjetno vznemirila. Odstrla bo pajčevino iluzije, ki ste jo namerno ali nenamerno nabrali po poti. Včasih bi to utegnilo biti celo boleče. Zato – berite počasi. Vzemite si čas. Dovolite, da ideje iz knjige poniknejo v vas. Dobro razmislite o njih in ... počakajte. Svoboda je vaša usoda. Zgodila se bo tako ali drugače, če se le ne upirate preveč.

Ko bo minilo nekaj časa, kakšen mesec ali leto dni, se bomo morda srečali na koncu poti, tam nekje, preden zakorakate skozi tista neobstoječa zadnja vrata, ki vodijo k izhodu.

Adrian,
Zagreb, 13. 3. 2020

Če

*Če svoj obraz odvrneš od mene, bo moje srce zajela žalost.
Če si pred mojimi besedami zatisneš ušesa, bom jokal v samoti tišine.*

*Če me odrineš in me obideš,
Če prekolneš moje ime in se mi odrečeš, nič ne de.
Vseeno ti bom dal
Svoje srce.*

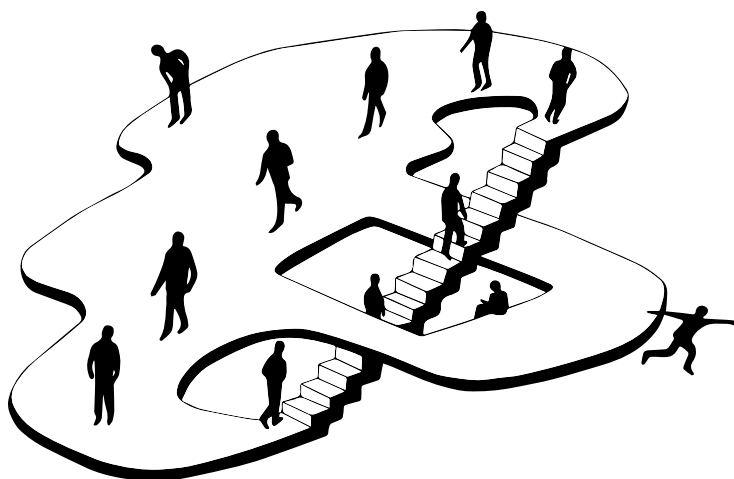
*Četudi me čisto pozabiš
četudi vse tvoje misli postanejo tuje in oddaljene,
moja ljubezen do tebe
Ne bo umrla.*

*Toda, pazi! Čeprav je močnejša od Zemlje in Nebes,
je moja Ljubezen treba hraniti: njena hrana je tvoja Svoboda!
Tvoja svoboda je tista, ki jo moraš negovati in zanjo skrbeti.
Nikoli ne obupaj nad svojo svobodo,
niti v imenu
Moje ljubezni.*

*Če to storiš, ne vem, ali bom jokal
ali žaloval.
Toda vem, da bi moja Ljubezen
Utegnila umreti.*

I. DEL

SVOBODA BREZ IZBIRE

*Ne le, da večina ljudi popolnoma narobe razume Svobodo;
včasih se mi zdi, da še nisem spoznal človeka, ki bi jo razumel prav.*

WALT WHITMAN

*Volja v resnici ne pomeni nič drugega kot moč ali zmožnost izbirati,
odločati. In ko voljo vzamemo tako, kot je, kot zmožnost delovanja, se
trditev, da je lahko svobodna ali nesvobodna, kaj hitro izkaže za absurdno.*

JOHN LOCKE

*Pravzaprav je ravno to, čemur pravite svoboda, najmočnejša vseh verig,
čeprav se njeni člani bleščijo v soncu in slepijo vaše oči.*

KHALIL GIBRAN

1.

Uvid ujetosti

Prejšnje stoletje. Sredina sedemdesetih. Imel sem trinajst let in sem doživel svoj prvi uvid ujetosti. Bilo je grozljivo in srhljivo, a hkrati na neki način vznemirljivo in spodbudno. Kako uro sem neutolažljivo jokal, skrivajoč se na livadi za babičino hišo. Še danes težko razložim, zakaj. Za začetek: nič se mi ni zgodilo. Nikogar nisem izgubil. Imel sem vse, kar fant potrebuje za srečo. Moje ocene so bile sijajne in veselil sem se svobode dolgega poletja.

Ah, poglejte jo – spet ta beseda: Svoboda. Morda je ravno ona sprožila ta nepričakovani naval nenavadnosti. Da, zdaj se spomnim: le trenutek pred tem sem še razmišljal, kako prijetno je biti razrešen vseh nadležnih šolskih nalog (s katerimi sicer nisem imel nikakršnih težav), in kar čutil sem pretakanje mladostnih sokov po žilah. Vdal sem se tej fantovski vznesenosti in stekel skozi koruzno polje, da bi ga pretekel prej kot ... no, prej kot prejšnjič. Sopeč sem si zamišljal dva meseca, ki sta bila pred mano, in ugotavljal, kako naj ju napolnim z zabavo.

Plavanje v jezeru – zagotovo. Velikokrat. Knjige. Da, knjige! Tiste zanimive. Nekaj pustolovskih. Znanstvena fantastika. Vesoljci in potovanje v vesolju. Ohoho, jutri bom znova prebrskal skrite police lokalne knjižnice in morda našel celo kakšno knjigo o potovanju v času – moj najljubši prostočasni posladek! In seveda kanček čarovnije; domišljajska zgodba (ravno sem odkrival temačni svet pripovedk danes znamenitega Tolkiena¹ in rasel v enega njegovih prvih navdušencev) – to je obvezno.

V redu, kaj še? Dopustovanje s starši? Super, dva tedna vročega, sončnega, slanega zraka na enem od jadranskih otokov. Všečno.

Dekleta ... Oh, takrat še nisem razmišljal o njih. No, sem, a ne tako zavzeto. Niso bila všteta v sliko, ki sem si jo tistega popoldneva slikal

¹ J. R. R. Tolkien (1892–1973) je avtor svetovnih uspešnic Gospodar Prstanov in Hobit ter drugih znamenitih domišljajskih pripovedk (op. prev.).

v mislih. Prej prijatelji. Kakšne igre, večerno zbijanje šal ob ognju, kratki izleti v bližnje hribe ... Nič posebnega ni bilo v tej mešanici sanjarij. Le mladenič na lahkotnem miselnem potepu, ki se sprašuje, kakšno bo njegovo poletje.

Nenadoma me je zadel nepričakovani izstrelek. Sredi skoka sem zaledenel, pogrnil na kolena in z obrazom treščil na suha, rumena tla. V trenutku sem bil umazan s prašnimi solzami.

Nič telesnega ni bilo. Nisem se nenadoma spomnil, da so me sinoči ugrabili vesoljci ali kaj takega. Nisem po nesreči pohodil strupene kače ali zaslišal glasov iz pekla. Le nadvse jasno in živo se mi je posvetilo, da je moje razmišljanje ne le podobno, temveč skoraj enako kot lanskoletno. Še tistih nekaj razlik je kazalo na ponavljajoči se vzorec ali – bolje rečeno – nastajajoči vzorec. Korak za korakom rasem in moje misli, želje in stremjenja rasejo z mano. A tako so ... predvidljivi! Nobena uganka ni bila, kaj si bom naslednjič zaželel. Če bi imel več časa in prostora ter željo to storiti, bi lahko takrat, v tistem davno minulem trenutku na pamet naštel svoje želje za naslednje poletje; in še eno za tem; pa še naslednje; in tako naprej.

Vse je bilo vnaprej določeno!

Zgolj hodil sem po poti, ki se je vila pred menoj. Razmišljal, počel, skakal, bral, smehljaj, želel, upal ... sem natanko tako, kot se je od mene pričakovalo. Ne zato, ker je razumljivo, da mladi fantje počno take reči, temveč zato, ker naj bi jih počel *jaz*, poseben in edinstven *jaz*. Ta fant, Adrian, JAZ, je bil tako predvidljiv, da je bilo nevzdržno.

In tako sem klecnil in planil v jok. Nekaj trenutkov sem jokal tiho, kmalu pa sem začel ihteti. Razlog: Tudi v joku sem prepoznal predvidljivost. Imel se je zgoditi, zato je šlo le za naslednjo stopnjo v neskončni temini črvine brez vidnega izhoda.

Kako uro sem izgubljeno taval v tisti temi, spet in spet prežvečen med čeljustmi grozljivega demona predvidljivosti, ki mi je, povsem nepovabljen, pokazal bedo človeškega stanja. Seveda ni šlo le zame. Ko sem naposled dvignil glavo, sem začutil tudi druge ljudi. »Začutil« pomeni, da sem jih »videl« v mislih. »Slišal« sem njihove misli, kot bi bile moje. Kasneje se bom na takšne reči navadil. Postal bom zmožen »zavohati« misli kot telesni vonj. Zelo neprijetna in sum vzbujajoča »sposobnost«.

Veselim se trenutkov, ko me nima v krempljih. To so blaženi trenutki miru, ki jih želim karseda podaljšati.

A takrat sem prvič lahko pokukal v misli drugih ljudi. Kar sem videl, mi ni bilo všeč.

Na koruznem polju sem bil sam. Opazoval sem vaške hiše, bele, zelene in rumene, varno pokrite z rdečimi strehami. V njih so bili ljudje in opravljali vsakodnevne reči. Sedeli so, stali, kuhali. Nekateri so bili v postelji, počivali ali okrevali po bolezni, drugi so molčali, tretji so govorili, kričali, se celo prepirali. Matere so dojile dojenčke, mlajši od mene so se igrali z igračami, možje, veliko starejši od mene, pa so se igrali s svojimi igračami.

Tako poteka življenje, da. Tako pač je. Lahko bi rekli, da bi že drobena sprememba zornega kota temu prizoru pričarala radosten občutek živahnosti. Ljudje so živi. Živijo. Teга bi se moral veseliti, kajne?

Nisem se! Bil je najhujši občutek, kar sem jih kdaj doživel. »Videl« sem dvaindvajsetletno dekle in lahko sem natančno napovedal, kakšna bo njena naslednja misel; kako se želi zabavati ob koncu tedna in sanjariti o romanci, ki se ji bo zgodila. Čutil sem sedemintridesetletnega moža, ki je prešteval svoje bogastvo in hrepenel po novem avtomobilu v svoji garaži. Tam je bila tudi šestinštiridesetletna ženska, ki je možu zamerila prešustvo in razmišljala o ločitvi, sprašujoč se, kako bi to sprejeli otroci. Pa še petinpetdesetletni mož, ki je ugotavljal, kako upoštevati zdravnikove nasvete, da bi se obvaroval naslednje kapi, ter tu in tam še vedno uživati v pivskem večeru s prijatelji. Par v poznih šestdesetih je skrbel čas pokoja in kako bosta obdelovala svojo zemljo, ko sta vse šibkejša, otroci pa so odšli živeti v mesto. Oseminsedemdesetletno žensko so pestile boleče kosti, ne veliko starejši možki pa je postajal veren, ker je slutil, da se bliža njegov čas.

V vsaki misli, v vsakem srcu, tudi v svojem, sem zaznal nevidni vzorec. Predvidljivo, razumljivo, sprejemljivo pot našega življenja. Sledimo ji, presenetljivo ne zavedajoči se njenega obstoja.

O čem sem razmišljal še trenutek pred tem?

O svobodi. V redu. Kako preživeti svoje prosto poletje. Svobodno.

Tega je bilo konec. Natanko tam, okrog mojega trinajstega rojstnega dne. Od tistega trenutka vrsto let nisem pomislil nase, ali če smo že pri tem, na koga drugega, kot na svobodno osebo.

Vsi smo jetniki. Ujeti smo.

Odkrito rečeno, lahko od takih misli znoriš, mlad človek pa je zaradi njih pobit. Tudi na to sem pomislil, da je, če je vsaka naša misel le neka-kšno sledenje vzorcu, samomor pravzaprav edina svobodna izbira, ki jo imamo. Pa vendar je bila to edina misel v tem ultra hitrem preobratu v mojem mladem življenju, nad katero sem se nasmehnil. Nasmehnil in jo nedvoumno zavrnil. Samomor je ravno tako »svobodna izbira« kot nakup avtomobila, nastop službe, imeti otroke, uživanje hitre hrane, vožnja s kolesom ali naročanje kepice čokoladnega sladoleda. Torej – ni.

Le za vzorec starejši sem nato bral, kaj imajo o samomoru povedati Camus, Sartre, Hume ali celo Jean Améry. Noben pogled nanj ni bil boljši od ostalih. Vse je bilo ZNOTRAJ mojega dojetega vzorca. In začuda sem to takrat videl; razumel sem, ne da bi preveč razmišljal o tem.

Navkljub šoku se nisem skrtil pred precej strašljivim svetom umskega suženjstva, ki sem ga videl z miselnim očesom. Nekako sem za vsem tem videl tudi vrzel; nepravilnost v tapiseriji iluzije. Tam je bila, ravno sredi vsega vnaprej določenega in predvidljivega vrtiljaka človeških življenj. Ni bilo otipljivo; prej možnost nečesa. Leta bodo minila, preden bom lahko sploh začel opisovati, kaj to je. A že od samega začetka sem vedel – na koncu se bom tega dotaknil, ga okusil, spoznal in živel.

Da, proti svoji volji sem se bil prisiljen zazreti v resnične verige človeških duš, veliko prej, kot bi kdor koli pričakoval, in veliko globlje, zdaj to vem, kot večina sploh kdaj stori. Celó danes, ko skušam izraziti stanje situacije, ki sem ga videl in razumel kot deček, to le redki razumejo. Izmuzljiva resnica je, potrjujem. Velikokrat jo je treba ponoviti, preden vas globočina njenega pomena zadene z vso silo. Ko pa vas enkrat zadene, vas bo za vselej spremenila.

Kako lahko človek živi z zavedanjem, da je vse, kar je storil, kar počne in bo počel, le posledica preprosto predvidljivega vrsta vzrokov in razlogov? In kako lahko človek še razmišlja o sebi kot o svobodni osebi? In če ni svoboden, kaj potem sploh je?

To poletno popoldne z nenavadnim zasukom je bilo moj prvi korak na dolgem popotovanju proti resnični svobodi. Ta prvi korak velja za vse in je pri vseh enak. Lahko se drugače odvije, včasih pozneje v življenju, včasih prej, včasih je posledica tragedije, bolezni ali izgube, včasih

prevelike radosti. A zgodi se številnim, kot se je tudi meni. To je doživljanje *uvida ujetosti*.

V enem trenutku se imaš za svobodnega, že v naslednjem pa se tvoja dragocena svoboda razleti na tisoč zlaganih kosov.

Uvidi ujetosti niso tako redki. Tu in tam nastopijo. Lažna svoboda ima škrbine, ni popolna, ker tudi pravljica o svobodi ni popolna. Zato se od časa do časa zruši. Ljudje uzrejo razpoke, nedoslednosti, ponovitve, povratnosti, znake vseh sort, ki kažejo, da je z njihovo predstavo o svobodi nekaj hudo narobe.

Pravzaprav se to dogaja pogosteje, kot se zdi. Kljub temu jih le redki ljudje vzamejo resno, navadno po doživetju niza pogostejših uvidov ujetosti. Živimo v svetu, ki iz takega ali drugečnega razloga ne podpira svobode. Prevladujejo hlapčevstvo, omejitve, nadzor in mišljenje, da »pod soncem ni ničesar novega«. Če doživite uvid ujetosti, o tem bržkone ne boste mogli z nikomer govoriti. Če že najdete koga, s katerim bi ga delili, pa bo vašo izkušnjo prikrito ali odkrito zanikal in ji nasprotoval. »Narobe razmišljaš,« bodo rekli. »Le preutrujen/-na in preobremenjen/-na si. Osredotoči se na dobre stvari, vzemi si kak dan počitka, oddahni si, poišči si psihiatra, meditiraj ... Vse to bo minilo in boš spet srečen/-na. V resnici smo svobodni, a včasih, saj veš, se zdi, kot da nismo. Take trenutke preprosto spreglej. Prezri jih in zbledeli bodo kot hude sanje. Ne obupaj in vse bo spet lepo in prav.«

In tudi bo, zagotovo. Nekaj časa. Do novega uvida ujetosti.

Vaše popotovanje se bo začelo, ko ujetost priznate. Če vztrajate v zanikanju nesvobodne situacije, se ne morete premakniti naprej. Šele ko razumete, sprejmete in vzdržite udar uvida »mislimo, da smo svobodni, a nismo«, ste pripravljeni stopiti na pot do pravega prebujenja. Do tedaj so zidovi vaše ječe trdno zasidrani z vašim nerazumevanjem lastne situacije.

2.

Nedoumljivi cilj

Zroč nazaj v čas po moji zgodnji preobrazbi iz nedolžnega dečka v strastnega iskalca svobode, se ne morem upreti skušnjavi, da bi ga primerjal z današnjim časom na duhovnem področju. Zdi se mi, kot da smo bili takrat (»smo« se nanaša na »ljudi, nagnjene k duhovnosti«, kar koli že to pomeni) veliko bolj jasno motivirani. Vsak, ki sem ga na tej poti spoznal, je imel bleščeč sijaj v očeh. Stremeli smo k nečemu večjemu, kot bi se dalo opisati. Usmerjeni smo bili k nedoumljivemu cilju. V večini primerov se je ta cilj skrival za veliko besedo: RAZSVETLJENJE.

Razsvetljenje je bil dežnik, pod katerim so številne ljubeznive duše našle svoje duhovne tovariše in sopotnike. Podenj so se zatekali ubežniki, odpadniki, neprilagojeni, razočarani, zgražajoči se, zmedeni in zaprepadeni. Bil je velik moder neonski znak, ki je kazal proti Indiji in v oranžne halje odete, dolgolase, blagglasne svamije in guruje toplih oči.

Nisem se strogo držal te karavane, čeprav sem si želel, vsaj nekaj časa, približno pet ali šest let po svojem prvem ujetosti, pri starosti, ko si skoraj vsakdo želi od doma, živeti sam in se podati na pot, ne ravno sprejemljivo za osuple starše. Želel sem si to, vendar tega nisem storil, delno zaradi spoštovanja do njih in njihovega ljubečega odnosa do svojega sina in njegovih nenavadnih zamisli. Niti najmanj niso razumeli mojih zanimanj, vendar jim niso oporekali. »Počni, kar želiš,« so mi rekli, »a prosim, bodi tako ljubezniv in končaj fakulteto. Pridobi si diplomu, imej neko izobrazbo. Nato pa lahko slediš svojim sanjam.«

Seveda so upali, z vso pravico, da bo moja duhovna muha utihnila, zaspala ali bom nanjo vsaj pozabil. To upanje čvrsto temelji na pogostem pojavu, ko mladina blebeta vse mogoče, čez nekaj let pa vendarle pride k pameti. Delno sem uresničil njihove upe: Ostal sem in diplomiral, nato sem odšel na lov za sanjami. Na njihovo presenečenje sem storil natanko to, kar so mi svetovali.

Kot rečeno, moje iskanje odgovora je le delno posledica ubogljivosti. Na srečo se je ta del ujemal z drugim razlogom, zakaj se nisem v celoti predal čarobnim skrivnostnim potovanjem s takratnimi duhovnimi cir-kusi. Ta razlog je bil veliko globlji, zame pa tudi veliko bolj zaskrbljujoč. Preprosto se mi ni zdelo, da obstaja nekdo, ki bi lahko dokončno odgo-voril na moje vprašanje. Še huje, zelo redki so sploh ustrezno razumeli vprašanje!

Iskreno, tudi v duhovnih iskalcih *in* njihovih mojstrih sem videl enako »ujetost« kot pri običajnih ljudeh. Razlikovali so se v besedah, ki so jih uporabljali, v ritualih, ki so jih izvajali, haljah, ki so jih nosili, po vonju, nasmeških in objemih. A znaki nesvobode so bili živo in boleče povsod prisotni. Šlo je le za ljudi z drugačnimi potrebami in kjer obstaja potreba, se najdejo tudi tisti, ki so jo pripravljene izpolniti.

Nobenega jasnega znaka nisem videl, da bi kdo resnično našel izhod iz ječe, ki sem jo slutil vsenaokrog in globoko v sebi. Niti mojstri in razni »guruji«, naj so se privržencem zdeli še tako razsvetljeni.

Odkrito povedano, ne vem, kaj sem pravzaprav želel videti, kakšne znake sem potreboval, da bi zagotovo vedel, da je nekdo našel izhod. Zdaj vem, da znakov ali simptomov resnične svobode ni. Če nisi svoboden, ni česa videti. Ko pa si svoboden, ni potrebe, da bi se obremenjeval s takimi vprašanji. Pa vendar zdaj tudi vem, da obstaja način, kako vsaj prepoznati vprašanje! Lahko ga razumete, četudi niste svobodni. To je posledica uvida ujetosti. Če ga ne doživite, če ne poznate vprašanja in se znajdete v vlogi »mojstra«, boste blebetali duhovno nakladanje. In če ste v tem primeru, torej da ne poznate vprašanja, v vlogi iskalca, boste temu duhovnemu nakladanju nasedli.

Prav to sem kot iskalec videl na večini svojih potovanj, poteh, se-stankih, tečajih, seminarjih, predavanjih, satsangah, daršanah in drugih oblikah duhovnega prizadevanja. Ravno to je mojim staršem bržkone prihranilo veliko razočaranje nad sinovimi življenjskimi izbirami, ven-dar je prav tako rešilo mene.

Kljub temu je bilo razsvetljenje prijetno in vsi so govorili o njem. To sem imel v mislih prej, ko sem omenjal »jasno motivacijo«. Danes je situacija precej drugačna. Najmanj dvajsetkrat več ljudi se ukvarja s tako ali drugačno obliko duhovnosti, zato bi lahko rekli, da zanimanje